

" Waterkwaliteit en visbestand in de Herk anno 2023 "

1. Inleiding

De rivier de Herk ligt in de provincie Limburg.

Langs de Herk liggen onder meer de gemeenten Hoepertingen, Wellen, Alken, Sint-Lambrechts-Herk, Stevoort en Herk-de-Stad.

2. Waterkwaliteit

a) Huidige toestand

De Herk is een Vlaams oppervlaktewaterlichaam.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed. Ook voor de biologische waterkwaliteit gelden deze klassen.

Het meest recente jaar waarvoor alle meetgegevens volledig afgewerkt en beschikbaar zijn, is 2022 voor de fysisch-chemische resultaten en 2021 voor de biologische. Ter vergelijking werden de gegevens van 2015 gebruikt.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: totaal stikstof, totaal fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) was voor de Herk in 2015 "ontoereikend" net zoals in 2022.

De totale biologische waterkwaliteit van dit waterlichaam was in 2015 "matig", en dat was in 2021 nog steeds het geval.

b) Toekomstperspectieven

b1) De Herk is in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 administratief ingedeeld als Vlaams Waterlichaam VL05_108. In het afstroomgebied van de Herk zijn nog heel wat relevante rioleringsprojecten gepland. Uitvoering van deze projecten, evenals reductie van emissies vanuit de landbouw, zal de fysisch-chemische (en bijgevolg ook de biologische) kwaliteit de volgende jaren stapsgewijs verder doen verbeteren.

b2) De Herk is in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 aangeduid met de prioritering klasse 3: speerpuntgebied. Dit betekent dat de goede ecologische toestand verwacht wordt in 2027 of erna, afhankelijk van natuurlijk herstel en mits uitvoering van de acties opgenomen in het stroomgebiedbeheerplan. Meer informatie is terug te vinden in de waterlichaamfiche via <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/overzicht-oppervlaktewaterlichamen>.

3. Afvissingen

a) Afvissing in 2019

In 2019 bemonsterde het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) onder meer de Herk.

a1) De Herk

Op de Herk in Wellen werden 10 vissoorten gevangen, namelijk baars, bierpje, blankvoorn, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, gibel, paling, rietvoorn, riviergrondel en zonnebaars.

Riviergrondel maakte meer dan 50 % en bierpje 33 % van de aantallen uit.

In 2013 ving men slechts vijf soorten. De EQR is dus gestegen van 0,33 naar 0,63 en toonde in 2019 een 'goede kwaliteit' aan.

De staalnameplaats heeft het nummer 61220150 en ligt in de gemeente Wellen : Wellen, molen.

Tabel 47 geeft de ligging van de meetplaatsen weer.

Tabel 50 geeft een overzicht weer van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten.

Tabel 51 geeft de effectieve vangst weer per soort en per staalnameplaats uitgedrukt in CPUE.

Tabel 52 geeft een overzicht weer van de ecologische kwaliteit ratio (EQR).

a2) De Kleine Herk

In Hasselt werd ook de Kleine Herk bevestigd.

Men ving er 7 vissoorten: driedoornige stekelbaars, bierpje, blankvoorn, blauwbandgrondel, gibel, kopvoorn en riviergrondel. Gibel gevolgd door riviergrondel zijn de meest abundantste soorten. (Zie ook : Tabel).

De EQR scoorde 0,45 of een 'matige kwaliteit' terwijl hier in 2013 een 'goede kwaliteit' werd gehaald. Deze kwaliteitsverlaging kan worden verklaard doordat er nu meer blauwbandgrondel en gibel gevangen werd en minder riviergrondel en bierpje.

b) Afvissing in 2020

In 2020 werd bij een afvissing in de Herk in Herk-de-Stad aan de molen door het INBO de volgende 14 vissoorten gevangen namelijk baars, biermpje, bittervoorn, blankvoorn, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, giebel, karper, kopvoorn, paling, rietvoorn, riviergrondel, tiendoornige stekelbaars en zonnebaars.

(Zie : Tabel).

c) Afvissing in 2021

In 2021 beviste het INBO de Herk in Alken aan het meetpunt Alken-centrum molen.

Er werden 8 vissoorten gevangen namelijk biermpje, blankvoorn, blauwbandgrondel, driedoornige stekelbaars, kopvoorn, paling, riviergrondel en tiendoornige stekelbaars.

Er werden vooral veel biermpjes en riviergrondels gevangen.

(Zie : Tabel).

d) Afvissing in 2022

In 2022 werd een afvissing gedaan in Heers en in Alken.

In totaal werden 7 vissoorten gevangen, namelijk driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, biermpje, blankvoorn, blauwband, paling en riviergrondel.

(Zie : Tabel).

VERBEIREN Marc

Wolvertem, oktober 2023

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving (Milieu) Zuhail DEMIR :
“ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2023-2024 , vraag nr. 1069 van 21 september 2023 } .

Tabel 47: Situering van de staalnameplaatsen bemonsterd in 2019.

Nummer	X	Y	Waterloop	Gemeente	Omschrijving
60185100	223686	179094	KAATSBEEK	Diepenbeek	Kempenstraat
60532200	215860	191244	MANGELBEEK	Heusden-Zolder	Sluisband
61130150	222891	168743	MOMBEEK	Kortesseem	Gors-Opleeuw, vistrappen
61220150	218172	170242	HERK	Wellen	Wellen, molen
61220275	212055	179003	KLEINE HERK	Hasselt	Stevoort
62030100	201051	158512	DORMAALBEEK	Landen	voor Walsbets
62130250	200658	168001	KLEINE GETE	Zoutleeuw	-
64123050	187854	171091	VELPE	Tienen	Baan Aarschot - Tienen
66130300	197454	184880	BEGIJNEBEEK	Diest	stroomafwaarts Kloosterberg
66325450	207770	191310	ZWARTEBEEK	Beringen	stroomafwaarts Gestelse molen
66440200	200556	184493	ZWARTWATER	Halen	baan Zelk-Zelem

Tabel 50: Overzicht van de aangetroffen vissoorten en het totaal aantal soorten.

Nummer	Waterloop	Vangstjaar	Amerikaanse hondsvis	baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	donderpad	driedoornige stekelbaars	giebel	karper	kopvoorn	paling	rietvoorn	riviergrondel	serpeling	snoek	tiendoornige stekelbaars	vetje	zonnebaars	Totaal
60185100	KAATSBEEK	2019 2013		*	*			*		*				*	*	*			*			7 5
60532200	MANGELBEEK	2019 2013	*		*									*		*			*			4 3
61130150	MOMBEEK	2019 2013						*		*									*			2 1
61220150	HERK	2019 2013		*	*		*	*		*	*			*	*	*			*		*	10 5
61220275	KLEINE HERK	2019 2013			*		*	*		*	*		*	*	*	*						7 7
62030100	DORMAALBEEK	2019 2013							*	*						*						3 2
62130250	KLEINE GETE	2019 2013		*	*					*			*	*	*	*						6 6
64123050	VELPE	2019 2013			*	*		*		*				*		*					*	6 4
66130300	BEGIJNEBEEK	2019 2013			*			*		*	*					*			*			5 4
66325450	ZWARTEBEEK	2019			*		*	*		*	*		*		*	*	*	*	*	*		12
66440200	ZWARTWATER	2019 2013		*		*	*				*	*				*		*	*			6 5

Tabel 51: Effectieve vangst per soort en per staalnameplaats in 2019 uitgedrukt in CPUE (in g/100 m en N/100 m met N =aantal).

Nummer		baars	bermpje	bittervoorn	blankvoorn	blauwbandgrondel	donderpad	driedoornige stekelbaars	giebel	kopvoorn	paling	rietvoorn	riviergrondel	serpeling	snoek	tiendoornige stekelbaars	vetje	zonnebaars	Totaal
60185100	g/100m	14,3	343,9			0,2		31,9			22,2	0,7	36,7						449,9
elektrisch	N/100m	1	102			1		26			1	1	4						136
60532200	g/100m		89,4								199,5		20,9			1,5			311,3
elektrisch	N/100m		13								1		1		1				16
61130150	g/100m					1,5		102,1											103,6
elektrisch	N/100m					1		179											180
61220150	g/100m	602	1037,7		1491,9	5,6		20,3	291,6		1874,8	51,6	4800,8					39,8	10216,1
elektrisch	N/100m	28	257		47	1		12	3		18	1	411					1	779
61220275	g/100m		63,33		130,28	23,19		26,25	219,72	155,42			124,86						743,05
elektrisch	N/100m		40,28		43,06	47,22		43,06	154,17	1,39			76,39						405,57
62030100	g/100m						594,2	168					53,6						815,8
elektrisch	N/100m						70	177					2						249
62130250	g/100m	70,3	19,2					2			1509,1	35,8	287,2						1923,6
elektrisch	N/100m	3	7					1			15	1	19						46
64123050	g/100m		6,2	15,		26,6		17,2					328,6					4,8	399,1
elektrisch	N/100m		4	28		92		8					75					6	213
66130300	g/100m		70,2			10,4		7,3					310,4			1,3			399,6
elektrisch	N/100m		13			6		6					31		2				58
66325450	g/100m		104,1		102,7	532,2		35,1	130,6	958,6		474	1990,4	32,5	399,4	6,3	3,3		4769,2
elektrisch	N/100m		47		9	224		50	11	45		25	368	6	1	8	9		803
66440200	g/100m	140,7		0,8	77,6								1,2	56,5	0,4				277,2
elektrisch	N/100m	3		2	2								2	1	1				11

Tabel 52: Overzicht van de visindexwaarden (in EQR) en hun appreciatie.

Nummer	Waterloop	Waterlichaam	Jaar	EQR	Appreciatie
60185100	KAATSBEEK	L107_846	2013 2019	0,37 0,50	ontoereikend matig
60532200	MANGELBEEK	L111_1081	2013 2019	0,48 0,55	matig matig
61130150	MOMBEEK	L107_812	2013 2019	0,20 0,20	slecht slecht
61220150	HERK	VL05_108	2013 2019	0,33 0,63	ontoereikend goed
61220275	KLEINE HERK	VL05_108	2013 2019	0,63 0,45	goed matig
62030100	DORMAALBEEK	L107_432	2013 2019	0,23 0,26	ontoereikend ontoereikend
62130250	KLEINE GETE	VL11_109	2013 2019	0,53 0,53	matig matig
64123050	VELPE	L111_436	2013 2019	0,55 0,48	matig matig
66130300	BEGIJNEBEEK	VL11_96	2013 2019	0,46 0,54	matig matig
66325450	ZWARTEBEEK	VL11_117	2019	0,65	goed
66440200	ZWARTWATER	VL05_118	2013 2019	0,35 0,48	ontoereikend matig

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	baars	1.00	73.00
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	bermpje	200.00	265.60
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	bittervoorn	7.00	3.40
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	blankvoorn	8.00	36.00
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	blauwbandgrondel	5.00	11.30
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	driedoornige stekelbaars	30.00	13.60
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	giebel	2.00	31.70
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	karper	5.00	9.60
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	kopvoorn	23.00	779.60
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	paling	4.00	115.80
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	rietvoorn	1.00	3.40
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	riviergrondel	21.00	50.10
HERK	206616/181828	molen	Herk-de-Stad	Limburg	Demerbekken	2020	tiendoornige stekelbaars	3.00	1.60
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	baars	28.00	602.00
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	bermpje	257.00	1037.30
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	blankvoorn	47.00	1491.90
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	blauwbandgrondel	1.00	5.60
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	driedoornige stekelbaars	12.00	20.30
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	giebel	3.00	291.60
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	paling	18.00	1874.80
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	rietvoorn	1.00	51.60
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	riviergrondel	411.00	4801.10
HERK	218712/170242	Wellen, molen	Wellen	Limburg	Demerbekken	2019	zonnebaars	1.00	39.80

Kleine Herk

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	bermpje	29.00	45.60
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	blankvoorn	31.00	93.80
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	blauwbandgrondel	34.00	16.70
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	driedoornige stekelbaars	31.00	18.90
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	giebel	111.00	158.20
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	kopvoorn	1.00	111.90
KLEINE HERK	212055/179003	Stevoort	Hasselt	Limburg	Demerbekken	2019	riviergrondel	55.00	89.90

Afvissing in 2021 in de Herk

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	bermpje	215.00	185.60
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	blankvoorn	47.00	100.60
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	blauwbandgrondel	4.00	10.20
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	driedoornige stekelbaars	36.00	38.80
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	kopvoorn	4.00	266.70
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	paling	4.00	1373.50
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	riviergrondel	94.00	726.90
Herk	216236/174496	Alken-centrum molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2021	tiendoornige stekelbaars	1.00	0.80

Afvissing in 2022 in de Herk

Waterloop	Lambert X/Y	Omschrijving	Gemeente	Provincie	Bekken	Jaar	Nederlandse naam	Gemiddelde Dagvangst (aantal)	Gemiddelde Gewicht (gram)
Herk	214565/163495	Mettekovenmolen	Heers	Limburg	Demerbekken	2022	driedoornige stekelbaars	104.00	217.20
Herk	214565/163495	Mettekovenmolen	Heers	Limburg	Demerbekken	2022	tiendoornige stekelbaars	5.00	4.90
Herk	214359/177065	St. Lambrechts-Herk, molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2022	bermpje	402.00	1708.70
Herk	214359/177065	St. Lambrechts-Herk, molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2022	blankvoorn	1.00	0.90
Herk	214359/177065	St. Lambrechts-Herk, molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2022	blauwband	1.00	3.30
Herk	214359/177065	St. Lambrechts-Herk, molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2022	driedoornige stekelbaars	76.00	318.33
Herk	214359/177065	St. Lambrechts-Herk, molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2022	paling	10.00	1080.20
Herk	214359/177065	St. Lambrechts-Herk, molen	Alken	Limburg	Demerbekken	2022	riviergrondel	49.00	253.80